

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง

จัดทำโดย นางสาวสิริกัญญา ศรีเมือง

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน
สังกัด สวนสันติภาพ กลุ่มสวนสาธารณะ ๑
สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๒
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. ชื่อเรื่อง ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง

๒. หลักการและเหตุผล

ปัญหาในการพัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร คือ การเจริญเติบโตของเมืองหลวงในทุกด้านทำให้ที่ดินมีราคาแพง การจัดหาพื้นที่ว่างที่เหมาะสมเพื่อการปลูกต้นไม้และเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวของภาครัฐจึงเป็นไปได้ยาก ปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร ๖.๔๒ ตารางเมตรต่อคน ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานสากลที่กำหนดให้มีพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร ๙ ตารางเมตรต่อคน รวมทั้งพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานครไม่มีการกระจายตัวอย่างเพียงพอในทุกเขตพื้นที่ มีบางเขตเท่านั้นที่มีพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ การดำเนินการที่ทํายู่คือการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ตนเองโดยเฉพาะภาคเอกชน

สำนักสิ่งแวดล้อม มีวิสัยทัศน์องค์กร คือ “เป็นองค์กรในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีและคุณภาพชีวิตที่ดีของกรุงเทพมหานคร” และมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อแก้ไข ฟื้นฟู ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม การดูแลและเพิ่มพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร ตามที่ได้กำหนดพันธกิจของสำนักสิ่งแวดล้อม คือ “การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อแก้ไข ฟื้นฟูส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม” โดยภารกิจการดูแลและเพิ่มพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานครตามนโยบายและแผนงานที่สำคัญของกรุงเทพมหานครในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๒๐ ปี พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๗๕ กำหนดวิสัยทัศน์กรุงเทพมหานคร ในการก้าวไปสู่การเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” ในปี พ.ศ. ๒๕๗๕ และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕) กำหนดให้สำนักสิ่งแวดล้อมต้องดำเนินการโดยยุทธศาสตร์ที่สำนักสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบเกี่ยวกับพื้นที่สีเขียวในเมือง คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ มหานครสีเขียว สะดวกสบาย มิตินี้ ๒.๒ มีพื้นที่สวนสาธารณะ พื้นที่สีเขียวกระจายทั่วทุกพื้นที่ กรุงเทพมหานครเป็นมหานครมรืนด้วยพรรณไม้มีพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนมีเพียงพอตามมาตรฐานสากลโดยพัฒนาพื้นที่สีเขียวสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจและสร้างความร่มรื่นเพิ่มขึ้นกระจายทั่วในพื้นที่ตลอดจนอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาพื้นที่สีเขียวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีของกรุงเทพมหานคร

การปฏิบัติราชการของสำนักสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินตามกรอบแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของกรุงเทพมหานครในการเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” ในปัจจุบันเนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตของเมืองและประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเกิดความต้องการบริการเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่สีเขียวเพื่อระบบนิเวศที่ดีของเมืองและเพิ่มการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิในเขตเมืองและกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ภารกิจหลักของสำนักสิ่งแวดล้อมในด้านการจัดการพื้นที่สีเขียวและการบริหารสวนสาธารณะต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมตามการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องเหมาะสมเพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ ดังนั้นบทบาทด้านการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ ระบบนิเวศน์และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองสีเขียวโดยการเชิญชวนประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมในสวนสาธารณะจึงเกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมถึงการสร้างร่วมมือกับภาคเอกชนและประชาชน การส่งเสริมสนับสนุนให้เข้ามามีบทบาทในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ตนเอง เพิ่มการกระจายตัวของพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร จึงเป็นแนวทางที่กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้น

สวนสันติภาพเป็นสวนสาธารณะ ๑ ในจำนวน ๓๕ แห่งของกรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อให้บริการในการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัดของเมือง ขนาด ๒๐ ไร่ที่ตกแต่งภูมิทัศน์ให้สวยงามตลอดปี ด้วยสนามหญ้าสีเขียวเปิดโล่ง ต้นไม้ใหญ่ร่มรื่น แปลงไม้ดอกไม้ประดับหลากสีหลายพันธุ์ รวมทั้งจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการประชาชนในการออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ โดยสวนสันติภาพตั้งอยู่ใจกลางเมืองในย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ซึ่งเป็นแหล่งศูนย์รวมธุรกิจการค้า ย่านที่พักอาศัยประเภทตึกอาคารสูง และมีประชาชน นักท่องเที่ยว เด็ก เยาวชน เดินทางมาทำงาน ท่องเที่ยว และศึกษาในย่านนี้จำนวนมาก พบว่ากลุ่มคนเหล่านี้เข้ามาใช้บริการสวนสันติภาพเพื่อการออกกำลังกายพักผ่อนเป็นจำนวนมาก ประมาณ ๘๐๐ - ๑,๐๐๐ คน/วัน และมีส่วนหนึ่งสนใจศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติและสอบถามปรึกษาปัญหาในการปลูกเลี้ยงต้นไม้กับเจ้าหน้าที่ดูแลสวนสันติภาพเป็นประจำ

ดังนั้นการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ภายในสวนสันติภาพ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ ระบบนิเวศน์และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองสีเขียวกระจายตัวทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร สามารถสร้างแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามความสนใจตลอดเวลา รวมทั้งการนำเสนอแนวคิดในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองในพื้นที่เอกชนและประชาชนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และพัฒนาด้านบริการของสวนสันติภาพเป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้ด้านการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและบำรุงรักษาพื้นที่สีเขียวให้ยั่งยืนตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ยุทธศาสตร์ที่ ๒ มหานครสีเขียว สะดวกสบาย มิติที่ ๒.๒ มีพื้นที่สวนสาธารณะ พื้นที่สีเขียวกระจายทั่วทุกพื้นที่

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เรื่องการปลูกและบำรุงรักษาด้านไม้

๓.๒ เพื่อเพิ่มการพัฒนาการด้านการบริการของสวนสันติภาพ

๔. เป้าหมาย

ดำเนินการส่งเสริมความรู้ด้านการปลูกและบำรุงรักษาด้านไม้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการภายในสวนสันติภาพโดยสร้างศูนย์การเรียนรู้ ขนาด ๑๐ x ๑๐ เมตร

๕. ความรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดทำรายงานฯ

๕.๑ การวิเคราะห์ SWOT

เมื่อนำแนวคิด SWOTS ของ อัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey) มาวิเคราะห์เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมและสถานภาพขององค์กร โดยเน้นศักยภาพและความพร้อมที่องค์กรมีอยู่เพื่อกำหนด จุดแข็ง จุดอ่อน จากสภาพภายใน โอกาสอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก สำหรับกำหนดแผนงานโครงการที่เหมาะสมได้ผลดังนี้

แนวคิด SWOT ของ Albert Humphrey

สภาพแวดล้อมภายใน

จุดเด่นจุดแข็ง หมายถึง จุดเด่นจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบเป็นข้อดีที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายใน เช่น จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคลและอื่นๆองค์กรจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์

จุดด้อยจุดอ่อน หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน หรือข้อเสียเปรียบที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมปัจจัยภายในต่างๆ ขององค์กร ซึ่งต้องหาวิธีแก้ไขปัญหานั้น

สภาพแวดล้อมภายนอก

โอกาส หมายถึง โอกาส การที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมนอก

อุปสรรค หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัดซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกบางครั้งที่ปัจจัยภายนอกเปลี่ยน อาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายมาเป็นอุปสรรคได้เช่นกัน

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT ด้านต่างๆของสวนสันติภาพ

	จุดแข็ง	จุดอ่อน
	- สถานที่ตั้งของสวนสันติภาพตั้งอยู่ใจกลางเมือง ในย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งโดยสารสาธารณะ ติดถนนทั้งด้านหน้าสวนและด้านหลังสวนนับว่าเป็นสวนสาธารณะที่การคมนาคมเข้าถึงสะดวกมาก ประชาชนสามารถเดินทางเข้าถึงได้สะดวกโดยระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ เช่น รถไฟฟ้า BTS และรถโดยสารขนส่งมวลชน หรือการเดินทาง - สวนสันติภาพมีแหล่งที่พักอาศัย สถานศึกษา บริษัท ห้างร้าน ตึกสูง อาคารพาณิชย์รอบสวนสันติภาพ จึงมีประชาชนเข้ามาใช้บริการสวนจำนวนมาก - บุคลากรของสวนสันติภาพ มีความรู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการปลูก ดูแล บำรุงรักษาต้นไม้ และพื้นที่สีเขียวเป็นอย่างดี จึงมีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ ตอบข้อซักถามแก้ปัญหาในการปลูกบำรุงรักษา หรือเพาะเลี้ยง ไม้ดอกไม้ประดับได้เป็นอย่างดี	- พื้นที่สวนสันติภาพมีขนาดเล็ก จำนวน ๒๐ ไร่ อาจทำให้ศูนย์การเรียนรู้มีข้อจำกัด ในเรื่องรูปแบบ การนำเสนอองค์ความรู้และความหลากหลายของการนำเสนอให้ตรงตามความสนใจของประชาชน - งานประจำของสวนสันติภาพในการปลูก ดูแล บำรุงรักษาพื้นที่สีเขียวของสวนสันติภาพ รวมทั้งการดูแลบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกในสวน และบริการประชาชนผู้ใช้งานสวนสันติภาพ แก้ไขปัญหาร้องเรียน มีปริมาณงานมากอยู่แล้ว และจำนวนบุคลากรของสวนสันติภาพมีจำกัด คือ ข้าราชการ ๒ คน และลูกจ้าง ๓ ราย - งบประมาณที่สวนสันติภาพได้รับมีจำกัด
	โอกาส	ภัยคุกคาม
	- กรุงเทพมหานครมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุน การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ของเอกชน ซึ่ง กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญและกำหนดในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ประเด็นยุทธศาสตร์มหานครสีเขียว สะดวกสบาย โดยกำหนดมาตรการดำเนินงานการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานครมีบทบาทด้านการเผยแพร่ องค์ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ ระบบนิเวศน์และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมสร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองสีเขียว - ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียว เช่น ภาคเอกชน บริษัท ร้านค้า ประชาชนผู้สนใจและรักธรรมชาติ รวมทั้งนักเรียน เด็กเยาวชน มาใช้สวนเพื่อออกกำลังกายและพักผ่อนชมธรรมชาติตลอดทั้งวัน - รัฐบาลให้การให้บริการของสวนสันติภาพ มีสถานศึกษาและภาคเอกชน ที่พักอาศัย ตึกสูง อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงจำนวนมาก	- สภาพแวดล้อมและภูมิอากาศเมืองกรุงเทพมหานคร และฤดูกาลธรรมชาติ การมีการเปลี่ยนแปลงอาจมีผลต่อต้นไม้ หรือ แปลงสาธิต หรือนิทรรศการการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เช่น ไม้ดอกไม้บางชนิดอาจไม่ออกดอกตามฤดูกาลหากอากาศเปลี่ยนแปลง - ศัตรูธรรมชาติอาจทำลายพืชหรือแปลงสาธิตในศูนย์เรียนรู้ในบางช่วงของฤดูกาล

จากการวิเคราะห์ SWOT พบว่าจุดแข็งของสวนสันติภาพที่มี คือ ที่ตั้งของสวนอยู่ในย่านธุรกิจเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและเป็นแหล่งที่พักอาศัย มีสถานศึกษา บริษัทห้างร้าน ตึกสูง รวมทั้งมีทรัพยากร คือ ประชาชนผู้ใช้บริการสวนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมความรู้ด้านการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวเข้ามาใช้บริการสวนสันติภาพจำนวนมากอยู่แล้ว และสถานที่ซึ่งเต็มไปด้วยธรรมชาติและสิ่งที่น่าสนใจน่าเรียนรู้ ตลอดจนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวถูกกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องดำเนินการ คือ ยุทธศาสตร์ มหานครสีเขียว สะดวกสบาย มิติที่ ๒.๒ มีพื้นที่สวนสาธารณะ พื้นที่สีเขียวกระจายทั่วทุกพื้นที่ถือเป็น “กลยุทธ์เชิงรุก” ซึ่งเป็นการนำเสนอข้อได้เปรียบที่เกิดจากปัจจัยด้านจุดแข็งและปัจจัยด้านโอกาสที่กำหนดกลยุทธ์

๕.๒ กระบวนการ PDCA หรือที่เรียกว่าวงจรเดมิง (Deming Cycle)

๑. PLAN (วางแผน) หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึง การกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อาจประกอบไปด้วย การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน การจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบและกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การเขียนแผนอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะการดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและช่วยลดความสูญเสียต่างๆที่อาจเกิดขึ้น

๒. DO (ปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การดำเนินการตามแผนอาจประกอบด้วยการมีโครงสร้างรองรับ การดำเนินการ มีวิธีการและผลของการดำเนินการ

๓ .CHECK (ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การประเมินผล อาจประกอบด้วยการประเมินโครงสร้างที่รองรับการดำเนินการ ประเมินขั้นตอนการดำเนินงานและการประเมินผลของการดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้โดยในการประเมินดังกล่าวสามารถ ทำเองได้ไม่จำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการหรือไม่จำเป็นต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินที่ยุ่งยากซับซ้อน

๔. ACT (ปรับปรุงแก้ไข) หมายถึง การนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน อาจประกอบด้วยการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาโครงสร้างหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควรปรับปรุง พัฒนาสิ่งที่ดียอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปและสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการใหม่ที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการในปีต่อไป

จากการศึกษากระบวนการ PDCA สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาได้ ดังนี้

P Plan (วางแผน) ขั้นตอนนี้จะเป็นการวางแผนขั้นตอนการทำงานและวางแผน ทรัพยากรบุคคล (ใครมีหน้าที่อะไร) รวมถึงแนวทางการนำเสนอองค์ความรู้ (เนื้อหาขอบเขตของงาน) และกำหนดสื่อในรูปแบบต่าง ๆ

D Do (ปฏิบัติตามแผน) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการจัดประชุมหารือเพื่อนำมาสรุปและจัดทำเป็นเอกสารหรือสื่อต่าง ๆ รวมทั้งชนิดของพืชที่จะจัดทำมุมแสดงให้ประชาชนได้ศึกษา

C Check (ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน) เป็นขั้นตอนการประเมินผล เพื่อสรุปผลการดำเนินการ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบลายมือชื่อผู้เข้ารับบริการ

A Action (ปรับปรุงแก้ไข) เป็นขั้นตอนปรับปรุงพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดผลการศึกษาที่ได้ เพื่อการพัฒนางานในลำดับต่อไป โดยในโครงการนี้ใช้ต่อยอดไปยังสวนสาธารณะอื่นของกรุงเทพมหานคร

๕.๓ ทฤษฎีการเรียนรู้

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) : การศึกษาตามทัศนะของจอห์น ดิวอี้ ผู้เรียนต้องเรียนรู้จากการกระทำในสถานที่จริง เพื่อให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้เกิดความเจริญงอกงามทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญาเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง ให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆรวมไปถึงการแก้ปัญหาด้วยตัวเองจะทำให้ผู้เรียนและแก้ไขปัญหาเป็น

๕.๔ กลยุทธ์ในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวด้านผังเมือง ได้แก่

- ๑) การเพิ่มพื้นที่สีเขียวบนพื้นที่นอกอาคาร
- ๒) การเพิ่มพื้นที่สีเขียวด้านในอาคาร เช่น สวนบนหลังคา หรือ สวนดาดฟ้า (Garden Roof)
- ๓) การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในบริเวณช่องว่างระหว่างอาคาร
- ๔) การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในบริเวณลานด้านหน้าอาคาร
- ๕) การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในบริเวณพื้นที่ลานจอดรถ
- ๖) การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในแนวเส้นทางคมนาคม
- ๗) การเพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยการแทนที่พื้นที่เดิม (Urban infill)

สวนดาดฟ้า คือ สวนหย่อมขนาดเล็กที่มีการตกแต่งสถานที่ด้วยต้นไม้และวัสดุธรรมชาติต่างๆ ในบริเวณดาดฟ้า หรือหลังคาของอาคาร มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจแก่ผู้พักอาศัยหรือทำงานในอาคารนั้นๆ สวนดาดฟ้ามีคุณสมบัติ คือ

- (๑) ไม่ได้อยู่ในห้องพักหรือทางเดิน
- (๒) มีลักษณะแสดงถึงความมั่นคงถาวร
- (๓) พืชที่นำมาปลูกสามารถปลูกได้บนพื้นที่ดินบริเวณที่จัดเตรียมโดยตรง หรือกระเบื้อง กระถาง
- (๔) พื้นที่ต้องไม่น้อยกว่า ๓ ตารางเมตร จึงจะเข้าเกณฑ์การนับรวมเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม

สวนแนวตั้ง คือ สวนรูปแบบใหม่ที่มีรูปแบบไม่ตายตัว เน้นการประยุกต์ใช้ต้นไม้ วัสดุจัดสวนหลากหลายให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อหน่วยพื้นที่ที่มีจำกัดทั้งในแนวระนาบและแนวตั้ง เป็นการตกแต่งอาคารสถานที่ด้วยต้นไม้และวัสดุธรรมชาติต่างๆ โดยเฉพาะในมิติแนวตั้ง อาจหมายถึงสถานที่ที่มีโครงสร้างถาวร อยู่เดิมแล้ว เช่น กำแพง เสา ผนังตึก หรืออาจหมายถึงวัสดุโครงสร้างที่สร้างขึ้นชั่วคราวเพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดสวนแนวตั้งก็ได้ เน้นใช้พันธุ์ไม้กลุ่มอิงอาศัย (Epiphyte plant) ที่ทำให้มีมุมมอง ๓ มิติที่สมบูรณ์แบบกว่า ดูเป็นธรรมชาติมากกว่า เหมาะกับคนเมืองเนื่องจากใช้พื้นที่ไม่มาก

สวนกระถาง คือ การนำกลุ่มพรรณไม้มาจัดวางปลูกในกระถางโดยใช้หลักการออกแบบจัดสวนเลือกพรรณไม้ที่ต้องการสภาพแวดล้อมที่คล้ายกัน เช่น แสงแดด น้ำ เป็นต้น อาจคุมโทนสีของสวนกระถางโดยเลือกใช้แค่ ๒-๓ สี เพิ่มความสวยงาม น่าอยู่ และใช้สวนกระถางตกแต่งมุมพักผ่อนที่หลากหลายในพื้นที่แคบ เช่น ระเบียงคอนโดมิเนียม ใช้ได้ทั้งภายในและภายนอกอาคาร เพียงแต่เลือกชนิดของพรรณไม้ที่ใช้ให้เหมาะกับสภาพแวดล้อม

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๖.๑ เขียนโครงการเพื่อนำเสนอกรอบแนวคิดในการดำเนินการและรายละเอียดเพื่อขอความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาก่อนดำเนินการพร้อมกำหนดคณะทำงาน

๖.๒ รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของประชาชนผู้ใช้สวนสันติภาพและข้อมูลทางกายภาพเบื้องต้นของพื้นที่โดยรอบสวนสันติภาพ เช่น ลักษณะที่พักอาศัยของประชาชน ตึกอาคารของภาคเอกชน เพื่อวิเคราะห์ความสนใจของประชาชน และแนวทางการเพิ่มพื้นที่สีเขียวตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของประชาชนที่จะนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ของตน

๖.๓ ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้านวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดการองค์ความรู้ที่เหมาะสมในการนำมาเผยแพร่ในศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองของสวนสันติภาพ

๖.๔ จัดประชุมคณะทำงานเพื่อแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกำหนดรูปแบบของการนำเสนอองค์ความรู้ในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการดูแลบำรุงรักษาพื้นที่สีเขียวของศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองของสวนสันติภาพ และวางแผนผังที่จัดแสดงองค์ความรู้ แปลงสาธิต จัดรูปแบบการเผยแพร่และสื่อในการเผยแพร่การนำเสนอองค์ความรู้ในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว เช่น ป้ายชื่อต้นไม้ นิทรรศการประกอบพื้นที่ที่จัดแสดงเอกสารเผยแพร่ ป้ายคำบรรยายต่างๆ เป็นต้น ให้มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ และเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าเยี่ยมชมให้แก่ประชาชนผู้เข้าใช้บริการศูนย์การเรียนรู้

๖.๕ จัดเตรียมอุปกรณ์และสื่อในการเรียนรู้

ภาคทฤษฎี (เอกสารเผยแพร่ สื่อเผยแพร่บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตใช้งานผ่าน Application บนโทรศัพท์มือถือ เช่น วิดีทัศน์สาธิตต่างๆบน Youtube แบบสอบถามความพึงพอใจ)

ภาคปฏิบัติ (เมล็ดพันธุ์ อุปกรณ์ในการปลูก มุมแสดงการจัดสวนประเภทต่างๆ ฯลฯ)

๖.๖ ดำเนินการจัดทำศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองของสวนสันติภาพตามรูปแบบที่กำหนดไว้ เช่น

- การจัดแสดงพันธุ์ไม้ในร่มชนิดต่างๆที่เหมาะสมกับการปลูกบนตึกอาคารในเมือง
- มุมแสดงการจัดทำสวนแนวตั้ง
- มุมแสดงการจัดทำสวนกระถาง
- การนำเสนอความรู้เรื่องการปลูกผักอินทรีย์
- การนำเสนอแนวคิดในการจัดทำสวนดาดฟ้า
- มุมแสดงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากขยะอินทรีย์เพื่อใช้ในบ้านเรือน
- นิทรรศการหมุนเวียนแสดงขั้นตอนการเพาะและปลูกเลี้ยงไม้ดอกสวยงาม
- เส้นทางการเรียนรู้ธรรมชาติและพันธุ์ไม้ที่น่าสนใจในสวนสันติภาพ พร้อมป้าย

คำบรรยายลักษณะทางพฤกษศาสตร์ และคุณประโยชน์

๖.๗ ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่จะนำเสนอในศูนย์การเรียนรู้ด้านการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้แก่บุคลากรในสังกัด ให้สามารถถ่ายทอดความรู้ประจำศูนย์การเรียนรู้ และให้คำปรึกษาตอบข้อซักถามแก่ประชาชน

๖.๘ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การบริการของสวนสันติภาพที่พัฒนาขึ้น คือ ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองให้เป็นที่รู้จักของประชาชนผู้ใช้บริการสวนสันติภาพ เพื่อเข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเชิญชวนสถานศึกษาใกล้เคียงที่ตั้งสวนมาใช้บริการ

๖.๙ สำนวความพึงพอใจและข้อเสนอแนะจากผู้ให้บริการ เพื่อนำมาพัฒนาศูนย์เรียนรู้และเพิ่มเติมองค์ความรู้

๖.๑๐ สรุปผลการสำรวจความพึงพอใจ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการและเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองในข้อเสนอแนะ นำมาพิจารณาปรับปรุงพัฒนาองค์ความรู้ที่เผยแพร่ เช่น เนื้อหาในการจัดนิทรรศการหมุนเวียนในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว เป็นต้น

๖.๑๑ สรุปผลการดำเนินการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองของสวนสันติภาพ รายงานผู้บังคับบัญชา

๗. ระยะเวลาการดำเนินการ ตั้งแต่เดือน เมษายน – ตุลาคม ๒๕๖๒

ลำดับ ที่	การดำเนินการ	เดือน						
		เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.
๑.๑	ขั้นตอนที่ ๑ ขั้นเตรียมการ เขียนโครงการนำเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อขอ ความเห็นชอบดำเนินการ	↔						
๑.๒	สำรวจข้อมูลพื้นฐานของประชาชน ผู้ใช้สวนสันติภาพ และข้อมูลทางกายภาพ เบื้องต้น เช่น ลักษณะที่ปัก ตึก อาคาร	↔						
๑.๓	ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้านวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดการองค์ความรู้ที่ เหมาะสมในการนำมาเผยแพร่ในศูนย์การ เรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองของสวน สันติภาพ	↔						
๑.๔	จัดประชุมคณะทำงานแบ่งหน้าที่ และกำหนด รูปแบบของการนำเสนอองค์ความรู้ใน การเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการบำรุงรักษาพื้นที่ สีเขียวของศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ในเมืองของสวนสันติภาพและวางแผนผังจัด แสดงองค์ความรู้ มุมแสดงสวนประเภทต่างๆ	↔						
๒.๑	ขั้นตอนที่ ๒ ขั้นดำเนินการ ประชาสัมพันธ์ตามช่องทางต่างๆเพื่อให้ทราบ ถึงโครงการ เช่น เสียงตามสายในสวน ส่งเสริม ความรู้ด้านการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้การ เพิ่มพื้นที่สีเขียว สื่อบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์สำนักงานสวนสาธารณะ facebook			↔				
๒.๒	ดำเนินการจัดทำศูนย์เรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ในเมืองของสวนสันติภาพตามรูปแบบที่กำหนดไว้			↔				

ลำดับ ที่	การดำเนินการ	เดือน						
		เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.
๒.๓	ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่จะนำเสนอในศูนย์เรียนรู้ด้านการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้แก่บุคลากรในสังกัด ให้สามารถถ่ายทอดความรู้ประจำศูนย์การเรียนรู้ และให้คำปรึกษาได้			←				→
๓.๑	ขั้นตอนที่ ๓ ขั้นวิเคราะห์และประเมินผล สำรวจความคิดเห็นจากผู้ให้บริการ เพื่อนำมาพัฒนาการนำเสนอสิ่งที่ประชาชนสนใจในศูนย์การเรียนรู้				←			→
๓.๒	รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ และสรุปประเมินผลการดำเนินงานโครงการ							↔
๓.๓	รายงานผลการดำเนินงานเสนอผู้บังคับบัญชา							↔
๔.๑	ขั้นตอนที่ ๔ ขั้นปรับปรุงพัฒนางาน - สรุปผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ผู้ให้บริการและเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองในข้อเสนอแนะ							↔
๔.๒	- พิจารณาข้อเสนอแนะ นำมาพิจารณาปรับปรุงพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในรูปแบบการนำเสนอองค์ความรู้ และพิจารณาแนวทางการสร้างเครือข่ายเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและความเป็นไปได้ดำเนินการในสวนสาธารณะอื่น							↔

๘. งบประมาณ

ไม่ใช้งบประมาณ

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลจะสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ดังนี้

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (KPI)	วิธีการ/เครื่องมือ
เป้าหมาย (output) สร้างศูนย์เรียนรู้ด้านการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ ขนาด ๑๐x ๑๐ เมตร ให้กับประชาชนผู้มาใช้บริการในสวนสันติภาพ	- ศูนย์การเรียนรู้ ขนาด ๑๐ x ๑๐ เมตร ประกอบด้วย ๑. นิทรรศการ จำนวน ๑ จุด ๒. แปลงจัดแสดงสวนในเมืองประเภทต่างๆ จำนวน ๕ จุด - มุมแสดงพันธุ์ไม้ในร่ม - มุมแสดงสวนแนวตั้ง - มุมแสดงสวนดาดฟ้า - มุมแสดงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ - มุมแสดงการปลูกผักปลอดสารพิษ	- ภาพถ่าย
วัตถุประสงค์ (outcome) ๑ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เรื่องการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้	- ประชาชนผู้ให้บริการมีความพึงพอใจมากกว่า ๕๐ %	- แบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชน
๒ เพื่อเพิ่มการพัฒนาการด้านการให้บริการของสวนสันติภาพ	- จำนวนประชาชน ที่เข้ามาเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ในสวนสันติภาพ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ %	- แบบลงลายมือชื่อในสมุดเยี่ยมชม

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ ประชาชนผู้ที่สนใจศึกษาเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่สนใจ สามารถสร้างเป็นเครือข่ายโดยใช้การสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปรึกษาปัญหา แบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปลูก ดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ และพื้นที่สีเขียวของตนเองได้ในวงกว้าง และสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร เป็นการเพิ่มช่องทางเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น

๑๐.๒ เมื่อประชาชนให้ความสนใจศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวจำนวนมาก และเป็นแนวทางที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เอกชนได้มากขึ้น อาจมีการขยายผลการดำเนินการไปยังกลุ่มอื่นๆ เช่น สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร

๑๐.๓ รูปแบบการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมืองของสวนสันติภาพ ในระยะต่อไปอาจพัฒนาไปสู่สื่อสารสนเทศถ่ายทอดความรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวแบบสื่อดิจิทัลบนระบบเครือข่าย ให้บริการแก่สมาชิกเป็นรายเดือน เช่น วิกิทัศน์สาริตการเพาะต้นบานชื่น เป็นต้น

๑๐.๔ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านต่างๆโดยเน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อจะได้มีประสบการณ์ตรงและ ได้เรียนรู้เกร็ดความรู้จากเจ้าหน้าที่สวนสันติภาพที่มีความชำนาญในการปลูก ดูแลบำรุงรักษาพื้นที่สีเขียว

๑๐.๕ ในวาระสำคัญหรือวันสำคัญอาจมีกิจกรรมการแจกกล้าต้นไม้และเมล็ดพันธุ์ไม้ให้ผู้เข้าชมศูนย์การเรียนรู้ นำกลับไปเพิ่มพื้นที่สีเขียวในบ้านเรือน

๑๐.๖ ควรมีวิทยากรหรือจัดการเสวนาในบางครั้ง

๑๐.๗ เมื่อมีผู้สนใจจำนวนมาก อาจเผยแพร่องค์ความรู้โดยผ่านช่องทาง facebook Line ซึ่งจะสามารถเผยแพร่ความรู้ต่อไปในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสู่กลุ่มประชาชนที่อาจไม่ใช่ผู้ใช้บริการสวนสันติภาพให้สามารถเรียนรู้ได้เช่นกัน และนำไปปฏิบัติสร้างพื้นที่สีเขียวกระจายไปทั่วกรุงเทพมหานคร

๑๐.๘ จัดให้มีมุมคนรักต้นไม้ภายในสวนสันติภาพ และมีกิจกรรมที่น่าสนใจนำเสนอเชิญชวน ผู้เข้าเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ให้เข้าร่วม สร้างแรงจูงใจในการเห็นความสำคัญของพื้นที่สีเขียว ธรรมชาติ และต้นไม้

ภาคผนวก

สวนสันติภาพ

★ บริเวณที่วางแผนกำหนดเป็นศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง
ของสวนสันติภาพ